

PEYGAMBERİMİZİN TEBLİĞ ETTİĞİ İNANÇ NİZAMINDA “GAYB”IN HÜKMÜ

Hasan Şakir SANCAKTAR*

Gayb kelimesinin sözlükte geçen anlamları: “G,Y,B” harflerine dayanan bu kelime, gözlerden saklı olan şey anlamına gelir. Sonraları yalnız Allah Teâlâ'nın bildiği şeyler için söylenmiştir.

Ayrıca, güneşin batmasına; kişinin beldesinden ayrılmasına “gâbet, gâbe” denir. Eşinden ayrı kalan kadına da “Egâbetilmer’etü” denir. Çukura da “gaybeh” denir: “Vaka’nî fi ğaybetin”; yani çukura düştük anlamına, gelir.

“Onu (Yusuf’u) kuyunun dibine bırakan”⁽¹⁾ (Fîġeyabetil cübbi). Yâni, kuyuya da “ġeyâbeh” denir. Ayrıca, meşelik, kamışlık yerlere “el gâbeh” denir. İnsanları gıyabında çekiştirmeye, dedi kodularını yapmada “ġybet” denir.⁽²⁾

Gayb: şekk, şüphe anlamına, “senden gâib olan her şey” anlamına da gelir. Gâbe, ġeyâbe'nin daha çeşitli anlamlara geldiği ilgili kaynaklarda⁽³⁾ kaydedilmektedir.

* Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

1) Yusuf Süresi. Avet: 10

2) İbnü Fâris: (Ebûl Hüseyn Ahmet Bin Faris bin Zekeriya: Mu’cem, mekâyisüllüġeh.)

3) El Kâmüsül Muhit; el Firüz Âdâbi, “ġayb” maddesi.

“Gayb: şehâdetin, yani gözle görünmenin zıddı anlamına; insan oğlunun gönlünden geçirip, geçiremediği, ancak duyularından uzak olan her şey anlamına geldiği, bu kökten türetilen ğâbe, eġâbe, ġayyeye, teġayyeye gibi fiiller vasıtası ile gayıp’la ilgili bir çok isim ve sıfatın türetildiğini⁽⁴⁾ görmekteyiz.

Diğer sözlüklere de “gayb” kelimesinden türetilen, gizliliğin değişik şekil ve sıfatlarını ifade eden kelimeler, anlamlar mevcuttur. Ancak, bunlardan yalnız üç tanesinden örnekler verdik

Tefsir, usûl-i tefsir kitaplarında “gayb” kelimesinin sözlük anlamının değişik şekillerinden bahsedilmektedir.

Örnekler: “Gayb” kelimesinin hakiki anlamı: Duygulardan gizli kalan gözle görünmeyen; ancak haberle kabul edilebilen sözlerdir.”⁽⁵⁾ deniliyor.

“Gayb kelimesinin asıl anlamı: güvenli, düz görülen öyle bir mekâna denir ki, yakınına varıldığı halde gizli tutulan o şeyin farkına varılamaz. İşte, böylece her gizli, örtülü olan şeye “gayb” dendi.⁽⁶⁾

“Gayb, kelimesi aslında ġâbe, fiilinin mastarıdır; saklanma, örtünme, gizlenme, gizli kalma... gibi anlamlara gelir.”⁽⁷⁾

Ayrıca, hazır ve göz önünde olmama; huzurun zıddı anlamını da ifade eder. Gâiblik: O adam kayıptır. Yani belirsizdir, maçhuldür; görünmez, bilinmezdir. Sır ve hafî olan şeyler: Âlemi gayb, gayb’dan haber vermek; Âli’mu’l-gayb: Yüce Allah ifadeleri geçmektedir. (Kamusi-Turki)

Hülâsa, gayb: Bir şeyin gözden gizlenmesi ve gözden gizli kalan her şey anlamına gelir. Daha sonraları, duygulardan ve insan ilminden gizli kalan her şey için kullanılmıştır. Bir şeyin gayb ve gâib olması, Yüce Allah’a göre değil, insanlara göredir.

Çünkü, Hak’dan hiç bir şey gizli kalmaz. Gayb, öz olarak görünürün karşısı, yani görünmeyen anlamına gelir. Sizden gizli kalan, duyguların içine girmeyen, akıllarca da vücudu hemen anlaşılmayan, ancak Peygamberlerin haberleriyle ma’lûm olan haberlere denir. Mu’cize ile müeyyed olan Peygamberlerin gayba dayalı haberlerini reddetmek, hak ve gerçekten yüz çevirmek demek olur. Zira, görünmeyen âlemler, görünenlerden daha çok ve daha büyüktür. “Gayb” iki şekilde değerlendirilmektedir: Mutlak gayb, mukayyed gayb. **Mutlak gayb:** Ahiret âlemi ve ahvâli. **Mukayyed gayb** ise, insanların bir kısmının bildiği, gördüğü halde, diğerlerinin bizzat o olaya vâkıf, şahit olamamasıdır. Örnek: Aynı gün, aynı saatte Ankara’da hava açık ve güneşli iken, İstanbul’un yağmurlu, İzmir’in bulutlu, Erzurum’un kar yağışlı, Sinop’un rüzgârlı ve fırtınalı olması gibi. Bu kabil, meydana gelen tabii olaylar, hadiseye şahit olmayanlara göre bir “gâib” olayıdır.

Gayb, kelimesi ile ilgili özel (istilâh) olarak şu ifadeler geçmektedir: “O, Allah; ilmi bakımından her şeye sâiri olan gaybı hüviyettir. Bu itibarla ona ilim ta’aluk edemez. Çünkü bu hüviyet izzet perdesi içinde gizlidir. “Gaybi Küds”de aynı anlamdadır.

Ebu Nuaym’ın Hilyesinde İbni Abbas (R.A.)’dan rivayet edildiğine göre Hz.

4) El Mu’cemülvesît, Me’cemüllüġatilarabiyye.

5) Ahkâmül Kur’ân; İbnül Arabî: “ellezine yu’minüne bilġaby” ayeti, yorumu.

6) Zâdülmecir, Ebülferec el Bağdadî, c. 1, 3. 24

7) Mehâsinütte’vil; Tefsirü’l Kâsîmî, c. 1, s. 3. Bakara Sûresi, ayet: 3.

Peygamberimiz (S.A.S.) şöyle buyururlar: “Sizler, Yüce Allah’ın yaratıklarını, lütfettiği nimetlerini inceleyiniz. Fakat, Yüce Allah’ın zâtını tefekküre, incelemeyalkalmayınız. Zira o güce, o kudrete asla sahip değilsiniz.”⁽⁸⁾

Bu Hadis-i Şerif’ten anlaşılıyor ki, Zat-ı İlâhî hakkında, keyfiyet bakımında imal-i fikirde bulunmak doğru değildir. Hz. Ebubekir (R.A.)’in “Bir şeyi derinliği ne, inceliğine idrâk etmekten âciz kalmak, aslında o şeyi idrak etmek demek olur.” Hz. Ali (R.A.)’in de bu söze ilâve ederek: “Evet, Allah’ın zâtının sırlarından bahsetmek kalkışmak, aslında Yüce Allah’a şirk koşmak olur” sözleri, gerçeği kavramak bakımından da çok önemlidir.⁽⁹⁾

Kur’ân-ı Kerim’de gayb kelimesi 49; el ğuyûb kelimesi, 4; ğâibin kelimesi, 3; ğeyâbe kelimesi, 2; ğâib kelimesi ise, bir yerde geçmektedir.

Kur’ân-ı Kerim’de “gayb” ile ilgili olarak geçen âyetler, genelde dört temel esası hatırlatmaktadır.

1. Peygamberlerin vahye dayalı haber verdiklerine, mü’minlerin tam yakîni olarak; gözle gördüklerinden daha kuvvetli bir şekilde inanmalarını belirten âyetler.

2. Yüce Allah’a iman etmeyi, bu imanı, büyük saygı ve sevgi çerçevesi içerisinde bulundurmaya gösteren âyetler.

3) Cenâb-ı Hakk’ın, yer ve göklerin esrarını bildiğini, ondan başka “gaybı” kimsenin bilmediğini gösteren âyetler.

4) “Gayb”la ilgili, Peygamberimizin insanlara söylemesi lâzım gelen sözler ve bu hususta sorulan su’alere Peygamberimizin (S.A.S.) Kur’ân dili ile verdiği cevaplar.

Şimdi, bunlara örnekler vererek, Yüce Rabbimizin “gayb” hakkındaki Kur’ân-ı Kerim vasıtasıyla olan talimatını dinleyelim:

a) “O takva sahibi mü’minler, gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden de Allah yolunda infakta bulunurlar.” (Bakara, 3)

b) “O takva sahibi mü’minler; görmedikleri halde tenhada da Rablerine candan saygı gösterirler; Kıyamet saatından adeta titreler.” (Enbiya, 49)

“Özellikle, ğâibâne Rablerinden korkmakta olanları, namazı dosdoğru kılanları uyarasın.” (Fâtır, 18)

“Sen ancak o zikre (Kur’ân’a) uyan ve çok esirgeyici olan Allah’a gayben büyük saygı gösteren kimseleri uyar; onları hem mağfiretle hemde çok şerefli mükâfaatlarla müjdele.” (Yâsin, 11)

“Rablerinden görmeden korkanlar yok mu? Onlar için yarlığanma ve büyük mükâfaat vardır.” (Mülk, 12)

c) “Yüce Allah: “Size demedim mi ki göklerin ve yerin gaybini şüphesiz ve ancak ben bilirim. Neyi açıklarsanız, neyi de gizlerseniz onları da ben bilirim.” (Bakara, 33)

Görünmeyeni de, görüneni de bilen O’dur. O, yegâne hikmet sahibi; herşeyden haberdar olandır.” (En’am, 73)

d) Bu dördüncü bölümde Yüce Rabbimizin, Hz. Peygamberimize gayb’la ilgili, bizlere söylenmesi ve bizimde bu hususta temel olarak bilmemiz lâzım gelenler, bakınız, çok anlamlı bir şekilde beyan ediliyor:

8) Aclûni, Keşfu’l Hafa; Hadis: 105.

9) Celâl Şerhi, Devvâni, s. 29.

“Allah, gaybı bildirecek, açıklayacak değildir. Ancak Allah, Peygamberlerinden kimi dilerse onu seçer.” (Ali İmran, 179)

“Ey Peygamber, onlara deki, size benim yanımda Allah’ın hazineleri vardır, demiyorum. Ben gaybı bilmem. Size, bir meleğim de demiyorum. Ben, vahyolunmakta olan Kur’ân’dan başkasına uymam.” (En’am, 50)

Onlara söyleki, “Ben, kendim için, Allah’ın dilediğinden başka, ne bir faideye ne de bir zarara muktedir değilim. Eğer ben gaybı bilseydim elbet daha çok hayır yapmak isterdim ve bana hiçbir fenalıkta dokunmazdı. Ben, iman eden kavme azâbın habercisi, cennetin müjdecisi olmaktan başka birşeyle görevli değilim.” (A’raf, 188)

“Müşrikler Peygambere: Rabbinden Kur’ân’dan başka bir âyet, bir mucize indirilirse ya, derler. Onlara deki, gaybı ancak Allah bilir; geleceği bekleyiniz; gerçek şu ki, ben de sizinle beraber geleceği bekleyenlerdenim.” (Yunus, 20)

“Süleyman’ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, değneğini yiyen kurt, onun ölümünü cinlere farketirdi; ölü olarak yere düşünce, öldüğü ortaya çıktı. Şayet cinler görmeyeni (gaybı) bilmiş olsalardı, azabı alçak düşüren bir azâb içinde hayli zaman kalmazlardı.” (Sebe, 14)

Şerir, fesat olan şeytanlar “Mele-i a’lâ”ya kulak verip dinleyemezler; her yandan kovularak atılırlar.” (Saffat, 8)

“Mele-i a’lâ’ya; onlar aralarında munazara ve münakaşa ederlerken, benim hiçbir bilgim yoktu. Ben, ancak gelecek tehlikeleri apaçık bir haber verici bir Peygamber olduğum içindir ki, o ilim bana vahy olunuyor.” (Sâd, 69-70)

“O, Allah bütün gaybı bilendir. Öyleki gaybına kimseyi muttali kılmaz. Ancak, Peygamberlerden beğenip seçtiği ve bildirmek istediği bunun dışındadır.” (Cin, 26-27)

Mele-i alâ: Bir toplumun eşrâf ve kibârı; ileri gelen yüksek takımı ki halkın gözünü dolduran topluluk demektir. Bir görüş, bir mesele üzerinde toplanıp, güzel manzara sergileyen, gönülleri dolduran cema’at, (Râğib-el İsfahani).

Ancak, Kur’ân-ı Kerimde, özellikle bilinmeyen, “Muğayyebât-ı hamse” diye adlandırılan beş meseleye daha ziyade dikkatler şöylece çekiliyor:

“O sa’atın (Kıyametin vuku’unun) ilmi, şüphesiz ki, Allah’ın nezdindedir. Yağmur’u (Mukadder olan vakitte, miktarda, mahalle) O, indirir. Rahimlerde olanı bilir. Hiç bir kimse yarın ne kazanacağını, ne yapacağını bilmez. Hiç bir kimse hangi yerde öleceğini bilmez. Şüphesiz, Allah her şeyi en iyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.” (Lukman, 34)

“Gayb” a imanla ilgili buyurulan, Bakara Sûresi üçüncü âyetin yorumunu yapan müfessirler, o âyette geçen “gayb” kelimesinin ifade edeceği ma’naları şöylece yorumlamaya çalışmışlardır:

Bu âyette gayba iman etmek, özet olarak altı şekilde yorumlanabilmiştir:

1) İbn Abbas, İbni Cerîr’e göre gaybdan murad, Peygambere gelen vahiydir.
2) Ebu Rîzin ve Ukayli ile İbni Hubeys’e göre, gayb’dan murad Kur’ân-ı Kerim’dir.

3) Atâ, Saîd bin Cübeyr’e göre bu âyette ki gayb’dan murad, Allah Teâlâ’dır.

4) Sûddi, Ebül Âliye, Katâde’ye göre, insan için gizli olan, Kur’ân-ı Kerim’de bahsedilen Cennet, Cehennem gibi, imanı ilgilendiren meselelerin hepsine “gayb”

denir. Âyeti Kerime bunları ifade eder.

5) Zühri'ye göre, gayb, Yüce Allah'ın takdir ettiği kader-i ilahidir.

6) Amr İbn Mürre'ye göre, bu ayette geçen "gayb"dan murad, Ashab-ı Kiram'dan sonra, Resûlüllah Efendimizi görmedikleri halde tam görmüşcesine Ona inanan mü'minlerdir ki tabii, bunların hali daha câlibi dikkattir.⁽¹⁰⁾

İşte, açık olarak görülüyor ki Kur'ân-ı Kerimde geçen gayb kelimesi bir çok manalara müsait bulunmaktadır. Diğer tefsirler ve yorumcularda, yaklaşık olarak bu çeşitler doğrultusundan yorumlar yapmakta, kendilerine göre, delillendirmeye çalışmaktadırlar.

Cinlerin gayb'dan haber alabilme meselesine gelince, Kur'ân-ı Kerim'de özellikle üç sûrede geçen, konu ile ilgili âyetler şunlardır:

1) "Andolsun, biz gökte burçlar meydana getirdik; onları ibretle temaşa edenler için süsledik. Biz onları taşlanan, sürülen, kovulan, her şeytandan koruduk. Ancak, kulak hırsızlığı eden şeytanlar vardır ki, onların ardına da, bakanların apaçık gördüğü bir ateş parçası düşmektedir." (el-Hicr, 16-18)

2) "Gerçek şu ki, biz size en yakın göğü bir zinetle, yıldızlarla donatıp, süsledik. Onu inatçı her türlü şeytan'dan koruduk. Onları Yüce âlemi (mele-i alâ'yı) asla dinleyemezler. Her yönden kovularak atılırlar. Onlara sürekli bir azab vardır." (Saffat, 9-10)

3) Cinlerden bir tâife Hz. Peygamberimize gelerek, iman ettikten sonra şöyle söylediklerini, Kur'ân-ı Kerim ifade ediyor: "Biz ciddi bir şekilde kulak hırsızlığı yapmak için göğe erişmek istedik. Fakat onu sert bekçiler ve yakıcı şıhaplarla doldurulmuş bulduk. Halbuki hakikaten biz, bundan evvel haber dinlemek için onun bazı kısımlarından oturacak yerler bulup oturuyorduk. Fakat, şimdi kim dinleyecek olursa kendisini gözetip duran bir şıhap karşısında bulunuyor. Doğrusu, biz, yerdeki kişilere şer mi murad ediliyor, yoksa Rabları onlar için bir hayır mı irade ediyor bilmiyoruz." (El Cin, 8-11)

Cinlerin gayb'dan haber çalma, sızdırma faaliyetleri ile ilgili değişik varyantlarla gelen bir çok Hadis-i Şerif vardır. Ebu Hüreyre'nin Buhari'de bulunan bir hadis'ini örnek olarak verelim:

"Cenâb-ı Hak gökyüzündeki meleklerle bir emrin infaz olunmasını hükmettiği zaman, Allah Teâlâ'nın, düz bir taş üstünde hareket ettirilen zincir sesi gibi mehabetli olan bu ilahi hükme tamamı ile inkıyâd ederek, korku ile kanatlarını birbirine vururlar. Gönüllerinden bu korku gidince de diğer melekler, Cebrâil ve Mikâil gibi Mukarrabin Meleklerle: "Rabbimiz ne söyledi diye sorarlar. Mukarrabin Melekler: Allah'ın söylediği Hak sözdür; diye Allah'ın hüküm ve takdirini bildirirler ve Allah Yüce'dir, Allah büyüktür, derler. Bu sûretle kulak hırsızlığı yapan şeytanlar, yerden göğe kadar birbirlerinin üstünde, zincirleme dizilmiş ve kulak hırsızlığına hazırlanmış olarak bulunurlar. Şeytanlar bu vaziyette iken, ba'zı def'a meleklerin muhaveresini işiten en üstteki şeytana bir ateş parçası (şıhap) yetişip, altındaki şeytana o haberi iştirtmeden onu yakar, ba'zı def'a da ateş erişmeyip, altındaki şeytana haberi verir, ulaştırır. O'da altındakine vererek bu suretle tâ yere kadar haber ulaşır ve sâhirin, kâhin'in ağızına verilir. Şimdi sâhir, kâhin o ha-

10) Zâd'ülmesir fi ilit Tefsir; Ebûl Ferec el Bağdâdi.

berle beraber, yüz yalan daha uydurup halka söyler. Ve emri ilâhi o haberle beraber, yüz yalan daha uydurup halka söyler. Ve emri ilâhi yeryüzünde tahakkuk edince sâhir doğru çıkmış olur. Ve ondan bu haberi işitenler, halka: Nasıl, size vaktiyle şöyle şöyle olacak diye bunları birer birer haber vermedim mi idi? Gördünüz ya! Sâhirin gökyüzünden işittim dediği sözünü, hak ve doğru buluyoruz, derler.”⁽¹¹⁾

İlgili âyet ve hadisler ışığında ba’zı yorumlamalar:

“El Hicr, Âyet: 18’den açıkca anlaşıldığına göre, bu kulak hırsızlığı yapmak isteyen şeytanlar, mele-i alâ denilen ve hamele-i vahiy olan meleklerin yanlarına sokulamazlar. Yalnız dünyamıza en yakın olan birinci kat sema’ya yaklaşabilirler. Ve oradan çalabildikleri birkaç kelimeyi kâhinlere yetiştirecek vesilei fesad itihaz ederler ki, bu da nefsül emirde bir ibtilâ ve bir imtihandan ibarettir.” (Tecrid-i Sarih, C 11, S. 118)

“Gökten haber çalmaya çalışan inatçı, fesatçı şeytanları delip geçen ateş parçalarıyla cezalandırma hususunda zahiri manasında ısrar ediliyorsa da bu ısrarda mana’yı tecessüm ettirmekten başka bir fayda göremiyoruz. Asıl murad: Nûr-i nübüvvet ve âyâtî Kur’ân ile hakikat âleminde parlatılan ve efkârî bâtileye karşı fırlatılan âteşin inzarlarını anlatmış olmak, daha yüksek bir mana olduğu kana’atındayım. Bu ise, onların maneviyatlarını, yalanlarını, sefahât ve tuğyanlarını yıkan hakikat şihâplarını anlatıyor ki, onlar, semâ-i Muhammedi’den parıldayan “âteşin” âyetler ve mucizelerdir ki, onun karşısında ins-ü Cin şeytanlarının ödleri kopmuş, dilleri tutulmuştur. Bu tecrübeleri yapmış olan cinler artık eskisi gibi “gayb”dan dem vurmaya, istikbalden haber vermeye kalkışmayıp yalan söylemiş olmaktan sakınacaklar.”⁽¹²⁾

Saffât ve Cin Sûrelerinde geçen ilgili âyetlerin tefsir ve yorumunu, müfessir, merhum Hamdi Yazır’a benzer bir şekilde hatta daha da genişleterek te’vil’e çalışan, Mısırlı Müfessir; Ahmet Mustafa Elmerâğinin görüşleri de incelemeye değerdir. (Bahsedilen, ilgili âyetlerin yorumları için “Merâğî” tefsirine bakınız.)

Gayb’dan haber veren kâhini tastik etmek küfürdür; zira Hz. Peygamber “Her kim kâhine gider ve onun söylediklerini tastik ederse, Allah’ın Muhammed’e gönderdiklerini inkâr etmiş olur.” (Müslim, Sünen) diye buyurmaktadır.

Kâhin: Geleceğe ait bilgileri cinlerden haber aldığını söyleyen kimseye denir.

Arrâf: Yitik ve kaybolanın yerlerini bildiğini iddia eden kimseye denir.

Müneccim: Yıldızların doğmaları, batmaları, hareketleri ile ilgili geleceği ait haber vermeye çalışan kimselere denir.

Falcılığın her çeşidi de Kâhinlik’tir; Geleceğe ait haber vermek iddiasında bulunmaktır; Bu nedenle yapılması haram; inanılması küfürdür.

Ancak, bugünkü müsbet ilme dayanarak hava tahmininde bulunmak, Ay, Güneş tutulmalarını önceden söyleyebilmek; yıldızların, galaksilerin hareketlerinden, uzak, yakın seyirlerinden anlam çıkarmanın kehânetle, falcılıkta hiç bir ilişkisi yoktur. Bu tahminler ve yorumlar ilmin ışığı altında, bulunabilen delillere dayandırılarak yapıldığı için, ilme, insanlığa hizmettir. Hatta hayır ve sevaptır da.

Ayrıca, halk arasında, gayb ilmini bildikleri iddia edilen özel isimler verilen kişilerde vardır:

11) Kenzül Ummal, c. 6, Hadis: 17. 672 - 176739 Tecridi Sarih, c. 11, Hadis: 1709. Buhari, c. 6, 5, 28.

12) Hak Dini Kur’ân Dili. Cilt: 7, Sayfa: 5404

Hızır, kutup, gavs, nücebâ; nüceba, evtâd, budelâ... gibi şahsiyetler. Bunlara değişik görevlerde verirler, sayılarda koyarlar.

Evtâd: Bunlar dört kişidir; dünyanın, şark, garb, güney ve kuzey bölgele-
rinde bulunurlar, oralarda görev yaparlar.

Budelâ: Bunlar yedikışidirler; “yedilerdir!” istenen yerde hazır olurlar; süret-
leri cisimleşir; gittikleri anlaşılmaz,

Abdâl: otuz kişidirler; gerektiğinde yerlerine yenileri alınır.

Nücebâ: Bunlar kırk kişidirler; “kırklar” bunlar halkın sıkıntılarını gidermek-
le meşgul olurlar.

Kutup, gavs: Bu, genelde tek kişidir; her zaman yardımı istenir.

Nukebâ: Bunlar, nefislerin gizlilikleriyle meşgul olan üçyüz kişiymişler.

İşte, geliştirilen, bu manevi şahsiyetler hakkında, araştırmacı kişilerin, ilim ehli-
nin kana’atları şöyledir:

“Mehdi ile ilgili bütün hadisler zayıftır. İçlerinde itimat edilecek; doğru, sağ-
lam kabul edilecek hadis yoktur.” (Esnemetâlib, S. 278)

Hızır’ın hayatı, her sene Hz. İlyas (A.S), ile mevsimi Hac’da, Medine’de bu-
luşmaları; sahih ve sabit değildir. (İbni Hacer, Sahâvi, Esnemetâlib)

Hızır’ın Peygamberize vâsıl olmaları, görüşmeleri gibi sözleri batıldır. (Es-
nemetâlib, Ebul Hattâb)

“Hızır sağ olsaydı, beni ziyaret ederdi” sözü mevzu’dur. (İbni Hacer, Sehâvi...)

Hızır’ın hayatı hakkında itimada şayan bir delil yoktur. (Esnemetâlib, 278)

Ricalül gayb: Kutuplar, gavslar, nekıplar, necipler, vetitler hakkında söylenen-
lerin sağlam dayanağı yoktur. (Esnemetâlib, 278)

Nükâbe: (Üçyüzler), nücebâ: (yetmişler), Bübela: (kırklar), Ahyâr: (yediler),
Evtad: (Dörtler), Gavs, kutup (birler) hakkında, meşhur müteverrih Hafız Zehebi
bunların hepsi için mevzu’dur; uydurmadır, diyor. Aliyyül Kâri, İbnüsseyid Der-
viş ise; Bunlar hakkında hiç bir sahih Hadis yoktur diyorlar. (İsmail Hakki: Siyer-i Celile-i
Nebeviye, Mukaddemat, 136-137)

Sonuç olarak:

“Gayb” duyu organları ile elde edilemeyen hususlardır.

Kur’ân-ı Kerim’de, kesin olarak beyan buyurulduğuna göre gaybı yalnız Allah
Teâlâ bilir. (Örnek de görüldüğü gibi)

Peygamber Efendimiz (S.A) gaybı bilmediğini, kendisine vahyedilenin haricinde
tam bir beşer-insan-olduğunu, geleceğe ait yorum dahi yapmak istemediğini bir-
çok defa buyurmuşlardır. (Örneklerde görüldüğü gibi;

Gökten haber çalmaya çalışan cinlerin, Hz. Peygamberimizin nübüvvetinden son-
ra artık gökten haber çalmalarının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. (Cin, 8-9)

Ancak, durumu açıklayıcı olan sahih Hadis-i Şerifte, gökten hırsızlama, haber
çalma olayının tamamen kesilmiş olmadığı; büyük çapta azaldığının sarih ifadele-
rini görmekteyiz. (İlgili Hadisler)

Kehanet ve falcılık olaylarının tamamen cahiliye döneminden uydurma olarak
geldiğini; ilimle, gerçekte bir alâkasının bulunmadığını, bunlara inanmanın islâmı
inkar anlamına geleceğın görüyoruz.

Ricalül gayb denilen üçler, dörtler, yediler, otuzlar, kırklar, gibi halk arasında
söylenen manevi şahsiyetlerin varlığını haber veren kaynakların sağlam olmadığı-

nı, genelde zayıf ve mevzu' u olduğunu;

İlme dayalı hava tahminlerinin, güneş, ay tutulmalarının, yıldız ve galaksi hareketlerinin seyrinden elde edilen malûmatın falcılık, kehânetle, gayb'tan haber vermekle ilgisinin bulunmadığını;

Şihâb-ı Sâkıp (delen ateş parçası) hakkında, müfessir ilim adamlarının yeni yorumlarda bulunduğunu da görüyoruz.

Peygamberlerin dışında kalan; âlim, kâmil, sâlih, müttaki, mü'minlerin keramet ve firâset olarak özel ilham-ı Rabbaniyyeye mazhar olabileceği, yalnız kendisine işaret sayılabilecek kadar, fuyuzât-i ilâhiyeden müstefit olabileceği görüşünü ehli sünnet kabul eder. Keza, sâlih rü'yanın, his kabl vukû'denen firaset'in sezinin ma'na aleminden diğer bir ifade ile "gayb" âleminde bir işaret sayılabilen özel bir lutfu ilâhi olduğunu da kabul ederler.

Hülasa: gaybı yalnız Allah bilir. Onu dilediği, vahyettiği Peygamberlerine dediği kadarını bildirir. İnsan, cin, melek gaybı bilmezler. Peygamberlerin haricinde kalan âlim, sâlih, muttakî kişiler, özel lutfu ilâhiyeye mazhar olabileceği, yalnız kendisine işaret sayılacak kadar fuyuzâtı ilâhiyeden müstefit olabilir.

Bu hususla ilgili Ayet-i Celilleri ve Hadis-i Şarifleri, sahabe ve tabiinin yaklaşık olarak, müşterek anlayışları da böyledir. Demek ki, daha sonraları, birtakım ilâveler ve aktarmalara yapılarak; sıhhatli olup olmadığına da bakılmadan, mesele hayli kabartılmış; bu husustaki Yüce Dinin özü, hurafat ve bidatlar arasında âdeta ezilmiştir. Her rekât namazda mutlaka okuduğumuz:

"Allah'ım, ancak ve yalnız sana ibadet, kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi dosdoğru yola ilet..." (Fatiha, 5-6) ayetleri mana ve mefhum olarak sanki unutulmuştur.

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a)'in mübarek ve yüce şahsında, hepimiz için buyurduğun:

"Şüphesiz ki emrettiğim bu Kur'ân yolu benim dosdoğru yolumdur. O halde ona uyun. Başka, aykırı yollara sapmayın, tâbi olmayın, Sonra sizi o sapık yol, Allah'ın yolundan ayırır. İşte, Allah size bunları emretti ki Kur'ân yoluna uymak suretiyle kötülüklerden sakınasınız." (En'âm, 153) Kur'ân yolundan, gerçek olan, hak yoldan, bu inanış ve anlayıştan bizleri ayırma. Yâ Rabb.

